

Hundprofeterna

Cecar Millans träningsmetoder i TV4+ programmet "Mannen som talar med hundar" kan ge rädda och aggressiva hundar menar flera experter.

FOTO: CINEFLIX TV4

FOTO: ISTOCKPHOTO

Olydiga hundar blir snabbt lydiga med hundtränarnas metoder i TV. Men experterna varnar: **Quickfix kan förvärra problemen.**

TEXT ELSA FRIZELL

Efter en dag med **Cecar Millan** är alla hundar lydiga. Hans program "Mannen som talar med hundar" har gjort dundersuccé i USA och har under senare tid, genom TV 4+, blivit ett mycket populärt program även i Sverige. Desperata hundägare får snabb hjälp genom Millans träningsmetoder. Och i Sverige har vi hundcoachen

Barbro Börjesson på SVTs Go kväll. Hundprofeter och universalmetoder poppar upp som svampar ur jorden och programmen blir alltfler. Det ska gå snabbt, vara enkelt och bli bra TV. Besvärliga djur blir förbluffande lydiga på bara några timmar. Men är det så enkelt?

Nej, säger flera experter som nu var-

frälser världen

nar för metoderna. På sikt kan vissa av hundtränarnas metoder skapa rädda och aggressiva hundar, problemen kan förvärras eller nya kan uppstå. Metoderna är oetiska och onödiga säger **Anders Hallgren** som är känd som världens första hundpsykolog som introducerade så kallade mjuka träningsmetoder. **Kerstin Malm**, fil doktor i etologi med inriktning på hunddjurs beteende anser att programmen är farliga eftersom de förmedlar ett synsätt där man inte bryr sig om hunden mår utan bara att ägarna snabbt ska få resultat.

Straffar hunden

Vad är det då som Cecar Millan, Barbro Börjesson och de andra tränarna gör som inte är bra?

– Man korrigerar ett beteende utan att ta reda på varför hunden gör som den gör. Kanske har den ont eller är rädd? Många av metoderna bygger på bestraffningar, antingen genom smärta eller genom skrämsel. Hunden ska utsättas för något den tycker är obehagligt när den gör fel, man straffar till exempel när den skäller, biter sönder saker, drar i kopplet och gör utfall mot mötande hundar, säger Anders Hallgren.

Straffen kan se ut på olika sätt, ryck i kopplet är den vanligaste formen. Vanligt är också att ägaren uppmanas ta i kraftigare med rösten när man fyar, att kasta saker efter hunden, gärna sådant som låter, och att trycka ned hunden på marken.

Är det inte effektivt med straff då?

– Straff kan ge effekt på kort sikt men

på lång sikt har det ingen effekt och det visar flera undersökningar. Endast om straffet är chockartat, till exempel en elchock, kan det ge effekt för beteendet även på lång sikt men då får man antagligen andra problem som bygger på post-traumatisk stress, säger Anders Hallgren.

Han påpekar att ett straff inte påverkar vad hunden vill göra, bara vad den vågar göra och minnet av straff bleknar snabbt.

– Antingen återkommer problemet, eller så dyker det upp nya, vilket ägaren ofta möter med mer straff och så är en straffkarusell igång, som stegras alltmer.

Vad händer med en hund som straffas?

– Förutom fysiska skador hunden kan få av till exempel ryck i kopplet så kan den blir rädd för obehaget, rädd för ägaren och undergiven. Kommer straffet inte på sekunden rätt kan hunden dessutom ha svårt att förstå vad den gjorde för fel. På sikt kan den straffade hunden få en känsla av att sakna kontroll över sitt liv och bli passiviserad, säger Anders Hallgren.

Kerstin Malm förklarar att den straffade hunden kan bli svår att få en bra och förtroendefull kontakt med och den kan få problem att umgås med andra hundar.

– Det här kan dessutom leda till att hunden blir otrygg och osäker, vilket är en vanlig orsak till aggressivitet. Har straffet dessutom gjort ont är det ytterligare en orsak till att den blir aggressiv, säger hon.

Det största problemet med program-

men tycker Kerstin Malm är de grundläggande värderingar om hundar som programmen förmedlar.

– Synsättet är att en hund är till för oss människor och den ska lyda för att vi säger det och då spelar det ingen roll varför hunden gör som den gör eller hur den mår, säger hon.

Men mår hundarna inte bra?

– Jag är övertygad om att hundar inte mår bra av att bestraffas, behandlas hårdhänt eller utan förståelse. Sedan finns det förstås andra som skulle hävda att de mår bra av ”veta sin plats”. Vi kan ju aldrig säkert veta eftersom vi inte kan fråga hunden. Vi kan bara tolka det vi ser och man kan ofta hitta ”experter” eller till och med forskning som stödjer det man vill tro på, säger hon.

Rangordning och dominans

TV tränarnas lära bygger till stor del på att hunden behöver en dominant ledare och att den ska veta sin plats i flocken. Det finns studier gjorda på vargars beteende som stödjer att vargar i flock ofta leds av en kraftigt dominant alfahanne eller hona. Samtidigt finns andra etologiska studier som hellre talar om vargflocken som en familj där föräldraparet med tålmod lär sina ungar hur man ska bete sig och till exempel alltid låter dem äta först.

– Men å andra sidan är inte det viktiga hur vargar är med varandra för hur vi ska se på relationen till vår hund, säger Kerstin Malm. Vi är olika arter och vi ingår inte i en och samma flock på det sätt som vargarna i en vargflock gör.

Freddy Worm Christiansen är biolog med inriktning på hunddjurs beteende och han har under 35 år studerat både hundar och vargars beteende. I sin bok ”Hundars och vargars beteende” som kom ut 2007 har han samlat forskning i ämnet aggressivitet och ledarskap hos hundar och vargar. Han skriver att vargar och hundar tenderar att följa en rangordning när de lever i en flock

” En nära och tillitsfull relation gör din hund mer motiverad att lyssna på dig. En sådan relation får du bara om du spenderar mycket tid med din hund och eftersträvar förståelse och ömsesidig respekt.

HUNDETOLOG **KERSTIN MALM**

Barbro Börjesson på SVTs Go Kväll menar att hunden blir lydig av att utsättas för obehag när den gör fel.

FOTO: BARBRO SELLIN SVT

men att människor ingår inte i det rangordningssystemet. Därför är det enligt honom meningslöst att prata om att människor måste visa sig dominanta eftersom vi inte konkurrerar med hunden om rangordningen. Han skriver att i en vargflock eller hundflock är ledaren den individ som tar de flesta initiativen och får de andra flockmedlemmarna att följa honom eller henne. Det är enligt honom sällsynt att ledaren under normala omständigheter tvingar någon medlem att följa honom eller henne.

Var kritisk som hundägare

Hellre än att argumentera och försöka slå varandra i huvudet med olika argument om hundar och deras beteende menar Kerstin Malm att det är viktigt att man som ägare är kritisk till metoderna och känner vad man själv tycker känns rätt.

– Vilka värderingar har du som hundägare? Vad känns rätt? Hur vill du se på din hund? Ska den lyda minsta vink och relationen vara slav-härskare eller ska

hunden vara en del i familjen där du har en kärleksfull relation byggd på förtroende och där den mår bra?

Finns det inget bra med programmen?

– Jag har faktiskt svårt att se något som är bra med programmen därför att de i grund och botten förmedlar ett synsätt där det inte spelar någon roll hur hunden mår bara den betar sig som man vill att den ska göra. Att vissa saker som visas i programmen är okej gör det egentligen bara värre eftersom det gör det svårare att se igenom vad de egentligen står för, säger Kerstin Malm.

Beteendeändringar tar tid!

Hur ska man då göra om ens hund har ett annat beteende som man inte vill att den ska ha?

– Ta reda på varför hunden betar sig som den gör. Det kan finnas många orsaker till exempel att hunden är ensam och inaktiv alldeles för lång tid varje dygn. En vanlig orsak till aggressiva hundar är smärta, säger Kerstin Malm.

Självklart behöver hunden lära sig hur den ska bete sig när den lever med oss människor menar Kerstin Malm.

– Men det finns effektiva metoder där hunden lär sig utan att den behöver känna obehag. Tänk efter hur du önskar att hunden ska bete sig och belöna det önskade beteendet istället för att bestraffa det oönskade beteendet. Visa vad hunden ska göra, börja i tid och förebygg problem. Så kallade mjuka träningsmetoder ska inte innebära en låt-gå mentalitet, det är bara ett annat sätt att gå tillväga, säger hon.

Det viktiga är att komma ihåg att beteendeändringar tar tid! Det finns inga quick-fix som håller i längden om man vill ha en hund som mår bra säger Kerstin Malm.

– En nära och tillitsfull relation gör din hund mer motiverad att lyssna på dig. En sådan relation får du bara om du spenderar mycket tid med din hund och eftersträvar förståelse och ömsidig respekt. ■

Tänk efter hur du vill att hunden ska bete sig och belöna det önskade beteendet istället för att bestraffa det oönskade.

HUNDETOLOG KERSTIN MALM